

TRIBUNA

Humanisme digital i humanisme cristià

Patronat de
la Fundació Joan Maragall

S'entén com a humanisme digital l'afany de potenciar les capacitats humanes amb els nous instruments i possibilitats proporcionats per les tecnologies digitals posant-les al servei de les persones. Informàtica, robotització i intel·ligència artificial han expandit moltes capacitats. Plantejar-nos les seves possibilitats i riscos du a noves formes d'humanisme, que intenten conjurar les pors a una deshumanització digital –ser espiaat, castigat, apartat del futur– i proporcionar més possibilitats, coneixement i reflexió.

La pandèmia ha accelerat l'ús de les tecnologies digitals a la feina, l'ensenyament, el comerç, l'administració, la sanitat, la banca, la política, la cultura i la comunicació. Això crea noves formes de desigualtat social, que afecten les capacitats laborals, educatives i d'esbarjo, segons la capacitat d'accés de les persones a aquests recursos. Administracions públiques, empreses i associacions culturals dediquen molta atenció a aquests temes que afecten l'economia, la indústria, la comunicació i la cultura, i també la concentració de poder en poques mans, les perspectives de governança, i les promeses transhumanistes de potenciació de la naturalesa humana.

La perspectiva humanista, no tan centrada en la immediatesa, reflexiona sobre les dimensions ètiques, antropològiques, sociològiques i filosòfiques

XAVIER CERVERA

L'ordinador com a alter ego

d'aquests moviments de futur. Aquí presentem un possible panorama de temes de reflexió des de l'humanisme cristià, des dels vessants ètic, espiritual i teològic.

La dimensió ètica és la més urgent, necessària i àmpliament compartida. Hi ha tecnologies que ens fan més independents i d'altres que ens fan més vulnerables. Les tres grans vulnerabilitats digitals es refereixen a l'accessibilitat, la intimitat i la veritat. Sense accés digital a gestions administratives, econòmiques i sanitàries, les oportunitats laborals, educatives i culturals queden molt minvades. Molts aspectes de la in-

timitat queden al descobert –contactes, opinions, preferències–, se'n fa un ús comercial, i quedem a mercè de noves formes de vigilància i de control. El tema de la veritat i la falsedat, de la calúmnia i l'odi, té una gran rellevància a les xarxes socials, que provoquen una radicalització i polarització de la societat cada cop més perilloses.

En la dimensió espiritual, l'entorn digital ens du a preguntar-nos per tres aspectes: sentit de la vida, comunicació i amor. En una societat en què els robots facin una part important de la feina es plantegen moltes qüestions laborals, però també espirituals: com cal omplir el temps lliure?, com es pot omplir de sentit la vida?, com ens podem realitzar amb dignitat i plenitud? Les xarxes obren noves formes de realització compartida, d'amistat, de col·laboració i de comunitat, entre les quals les de neguit espiritual. Fins i tot podríem tenir la temptació que els ordinadors ens fessin de director espiritual, amb més informació i serenitat. També l'amor es veu afectat per la digitalització: una relació intempestiva amb persones allunyades pot trencar vincles amb les properes; les relacions per ordinador poden esdevenir sentimentalment molt intenses; els ordinadors poden suggerir parelles que tinguin afeccions i opinions força afins entre si.

En la dimensió teològica es plantejen metàfores digitals en el sentit que la computació pugui ser un reflex de la Paraula creadora. Tres exemples: el lloc dels humans en el món, el perdó i la resurrecció. Quan tenim en compte la

relativitat del temps i de l'espai relacionada amb la quantitat d'informació necessària per descriure volums o intervals donats, el paper de la vida i de la intel·ligència en l'univers es fa desbordant. El perdó digital és una nova dimensió del perdó: els fets i les faltes perduren, exhibits, en la memòria; un perdó que permet reconèixer hauria d'esborrar a ulls públics una certa part de la informació. La resurrecció digital consisteix en la possibilitat (hipotètica i especulativa) de la prolongació informàtica de les persones enllà de la mort;

La vulnerabilitat digital es refereix a l'accessibilitat, la intimitat i la veritat

s'hi plantegen qüestions com ara la identitat personal, el paper del cos i el desbordament de la temporalitat, però s'ignoren qüestions com el paper del judici, el premi i el càstig, la selecció i l'esmena segons les accions. En definitiva, hi ha molt a pensar, i és urgent i atractiu fer-ho.

Informació elaborada per: DAVID JOU, JAUME DANTÍ, NÚRIA ICETA, JAUME ANGELATS, FRANCESC TORRALBA, MAR PÉREZ, MAR ROSÀS, MARGARITA MAURI; EMÉRITS: PERE LLUÍS FONT, JOSEP M. CARBONELL, ANTONI MATABOSCH; MIQUEL CALSINA (DIRECTOR DE 'QÜESTIONS DE VIDA CRISTIANA')